

United States Holocaust Memorial Museum.

Rozhovor s Drahomírou Bolsgebrovou

RG-50.675.0041

Dobrý den.

Dobrý den.

Můžete se mi prosím představit, jak se jmenujete?

Drahomíra Blosgebrová rozená Švarcová.

V kterém roce jste se narodila?

Třicet čtyři.

My jsme u vás byli před několika měsíci a vyprávěla jste nám vlastně osudy vaší rodiny a vesnice, ve které jste vyrůstala. Jsme zde zpět, abychom tyto vaše vzpomínky zaznamenali, mám s sebou i poznámky, které jsem si dělal minule a budu se k nim možná během toho rozhovoru vracet. Můžu se vás tedy zeptat na řadu otázek, které se dotýkají těch válečných událostí?

Tak jistě, co si vzpomenu, tak řeknu, no...

V kterém místě jste se vlastně narodila a vyrůstala?

No na Zákřově, a měli jsme tam takový jako bych řekla... nechci říct statek, ale prostě jako dům, kde jsme měli hospodářství a byli jsme jako tři, jako děti. A já jsem měla deset, můj starší brácha měl třináct a ten starší měl šestnáct.

Jak se jmenovali bratři?

Ten se jmenoval... ten třináctiletý Oto, a ten byl Vladimír.

Jak se jmenovaly rodiče?

František byl tatínek a Anna byla maminka.

Jak byste popsala tu obec Zákřov, kde jste bydleli, jaká tam byla například národnostní skladba před válkou?

No, to bych asi jako tak těžko... jako děcko vám jako popsala, ale pro mě prostě to byl jako domov a dědinka malá, takže to jako... Tam nebylo moc obyvatel, měla jsem tam pěkný dětství do těch deseti let. Takže...

A bylo možné slyšet v Zákřově i němčinu, nebo jenom češtinu?

Ne, to jsem nikdy neslyšela, to ne.

Takže to byla spíš česká obec?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Spíš, no jako jistě. Ne spíš, ale doopravdy, protože to si nevzpomínám, že by něco takového...

Víme, že se v Zákřově vlastně na konci války staly velmi tragické události, které se i zásadním způsobem dotkly vaší rodiny. Můžete nám říct, k čemu došlo v Zákřově?

No jak bych jako vám to řekla... k čemu došlo. To se stalo jako jeden den večer, k večeru teda a přijely tam jako vojenský auta německý a zahnali... my jako děcka jsme běhaly venku, že, jenomže oni jako zahnali každého dom, nikdo nesměl vylézt ven. Jinak jako děcka, nás se to nějak nedotklo, protože my jako co... Jdeme večer spát... Jenomže rok předtím co se toto stalo, tak zemřela maminka, takže jsme vlastně zůstali sami, a táta měl asi s námi velice moc práce. Ačkoliv ten starší bratr, ten byl, jak bych to řekla, jako když chodili dřív ti kluci na takovou jako zkušenou k sedlákům, takže on zrovna nebyl doma, on byl ve Vyklekách u toho sedláka, takže my jsme byli doma jenom my dva s tátou a ještě tam byl jako tatínek jeho, staříček. A ten žil s náma. A vedle jako bývali ti kmocháčci, ti bývali u nás ve výměně... A když jako tady toto začalo... No ještě bych řekla, že ta dcera jejich z té výměny, oni měli dceru a ta jako měla před svatbou, no a ona pomáhala tatínkovi, dělala tu hospodyň, protože jsme vlastně byly bez mámy, takže se někdo musel starat o takovou rodinu. No a tenkrát večer já ani nevím jako, jak co se stalo... ten moment... protože když jako jsme... táta když mě vzal, protože my už jsme leželi jako děcka, tak nás zahnal spát, abychom neběhali venku, když se tam nesmělo být... No a co si já pamatuju ten monet, tak vím jenom, že táta mě chytl jako z postele, ani si nepamatuju, že ten brácha – ten šel s náma – jestli byl oblečenej... asi se musel honem oblíct, že ale já vím, že já jsem zůstala jenom v košilce a v kalhotkách. A ten táta mě nesl z toho baráku, protože ten už hořel. No a ještě když jsme vyšli na ten dvůr, tak to si vzpomínám, že ten staříček, ten tatínek jeho – táty – vyšel ven, že jako ještě si půjde nahoru, že tam měl jako oblečení nebo co, něco takového... Prostě že musí vylézt nahoru, jenomže táta, jako že tam nesmí už, protože už to hořelo... to víte, jak je to, na takovém baráku, tam máte plno slámy a sena, takže... Jsme vyšli z těch vrat a teď ten táta mě nesl... Tam jsou tři baráky ještě, ke konci tý dědiny, protože my jsme byli třetí od konce a jeden barák byl na levý straně. Takže... A to byla nějaká vzdálená rodina se staříčkem, tak jsme jako šli, ten táta mě nesl tam. No jenomže jsme došli k těm dveřím a to už bylo všude moře Němců, to se tam jenom hemžilo, a když jako jsme vcházeli do toho baráku, tak ten Němec, to tam jako to hlídal, tak ten mi jako vytrhl tomu tátovi z toho náručí... A tam byly otevřené dveře do takový komory, v tý komoře seděla ta dcera těch kmocháčků, ona se měla vdávat, tak tam měla koš s výbavou, to jsem ani nevěděla, že to si tam odnesla, že. No tak ten Němec jak ten kvér držel, tak mě tam žduchl za ní do tý komory. A teď nevím, ten můj brácha, ten asi šel do dý kuchyně, poněvadž ten tam se mnou nebyl... a ta tetka... No a ten Němec toho tátu chytl a to už jsem ho viděla vlastně naposledy. A tak mě ta... to byla, já jsem jí říkala teta Anda, tak mě zavedla do kuchyně a tam už vlastně seděli ti kmocháčci a ten brácha už tam byl s nima. Takže tam vlastně až do rána seděli jsme a čekali jsme, co s náma bude. A hlídal nás tam jeden Němec. No a když se jako kmocháček ptal, co s náma jako bude, tak on jako říkal, buď jako ke zdi, „Pif, pif, pif!“ to tak jako nám to naznačil, a nebo že nás jako pustí... Tak to bylo jako všchno, tak to jsme jako čekali, co jako se stane. A to bylo tak až do rána... no a ráno přijela tam ta dcera těch kmocháčků z té Hlazni, poněvadž už jako věděli, co se tam stalo, tak přijela... tak přijela s vozem s kravama, no a naložila nás všechny... tak nás pustili, naložila nás na vůz... já nevím, mě zabalili... já nevím, já jsem byla jako zabalená v dece, měla jsem něco na sobě, já nevím, protože oblečení jsem nic neměla... No a toho tátu jsme už neviděli, protože oni ty chlapy, jak je sbírali po tý dědině, tak jich zavřeli do toho posledního baráku. To bylo jako „U Závodníků“ se říkalo a oni tam měli takový průjezd a tam ti chlapi všici byli. No tak bylo jich tam moc, tam jich bylo devatenáct, bylo jich tam asi víc, protože potom některý pustili, tak to už ani nevím, kolik jich bylo.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No a ta teta nás teda naložila a odvážela nás k tej Hlazni a tak my jsme akorát viděli, co nám zůstalo z baráku, protože to už byly holý zdi jenom. To vlastně... to víte, takový barák, to bylo z vepřáků a to vám prohoří všechno, takže tam... No a ten staříček, to jako jsem se dozvěděla potom, že on vlastně jak na tu hůru chtěl lézt, tak ten Němec kterýsi ho postřelil, tak on měl vlastně prostřílený nohy. No a tak jak tam měl střepiny a tak, tak ani nevím, jestli ho dali do nemocnice nebo to... to jako mi nějak ušlo, protože já jsem potom měla nějaký problémy, takže tadyto, takový věci... to šlo mimo mě.

Co se stalo s vaším tatínkem a těmi ostatními muži, kteří byli zadrženi?

No... oni... No, a to ještě se teda stalo to, že ten brácha starší z těch Vyklek, oni šli jako kluci až do Tršic na kino. To si... vy si to nedovedete představit, ale to jsou Vykleky, jsou Lazničky, je Zákřov a jsou Tršice. A oni vlastně z těch Vyklek ti kluci šli až do těch Tršic na to kino. No a... jenomže šli z kina a viděli, jak na Zákřově hoří, jak z těch Tršic šli... No a oni na těch, jak se říkalo u nás na Hraničkách, tak tam už je jako všecy chytali, kdo šel, tak ty brali. Takže tak se stalo, že ten brácha tam byl s tím tátou, takže tam vlastně zůstali oba dva. No a tady ráno oni říkali, že jich ráno odváželi potom do Velkého Újezda, a tam že byli někde ve škole zavření anebo jak... jak dlouho, to nevím, jenom jako vím, že ta teda, která si nás vzala do těch Lazník, tak ta potom říkala, že se ptala co s nima bude, kdy jako je pustí, že jsme zůstali jako sami bez jako bez bývání a bez ničeho, to a... K tomu se oni ani nějak nevyjádřili, ale ti chlapi, že to se musí napřed vyslyšet a to... Takže potom jsme se dozvěděli, že jich tam hrozně pobili, pomlátili, že byli jako polámaní a to... Nakonec jsme se dozvěděli, že je odvezli na tu Kyjanicu, tam byla taková bouda dřevěná, tu měli jako ti chlapi dřevaři, myslím na náradí nebo na co. Tak jich strčili jako těch devatenáct... jich strčili do té boudy, no a zapálili to a... Říkal potom ten doktor, který to jako prostě... že když to jako skončilo, že když jich potom jako odváželi z toho těch devatenáct vlastně vlezlo do jedny rakve. Takže to byly jenom kosti a že to... řekl, že někteří byli jako vesměs... ne někteří, skoro všichni že byli ještě jako naživu. Oni sice říkali, že jich postříleli, ale říkali, že to nebyla pravda. Že jich prostě upálil zaživa. Takže tak to jako dopadlo a my jsme zůstali u té tety oba dva s bráchou.

Co vlastně bylo příčinou tohoto zátahu, této akce u vás?

To jako...

V Zákřově?

Víte, to jako... to bylo takový jakýsi divný... Já teda to můžu říct jenom, jako co člověk slyšel, že. Ale vím, že byl nějaký papír, kde jako byli napsaní, ti chlapi... že to bylo na udání. Že... tak oni chlapi poslouchali rádio, to se nesmělo, a oni chodívali k těm sousedům, aj táta, poslouchat co jako se vlastně děje ve světě, no a... To jako říkali, že to jako udal starosta žákřovský, nevím... Jmenoval se Libiger, no tak nevím... jestli to byla... no asi jako, protože měl nějaký pakty... Protože zase v Tršicích byl pokrývač, ten se jmenoval Hodulík, a že vlastně on jako paktoval s těma Němcema. Takže ten v tom měl taky prsty, takže... že to bylo na udání, že to jako jsou partyzáni a kdesi cosi takovýho... no... Já si nedovedu představit... protože náš táta ten byl černej, on měl takový... no on byl snědší a byl takový... no jako hospodář, protože byl furt venku, žejo, a měl černý vlasy vlnitý. Tak vždycky byl jako takovej... že to byli partyzáni jako pro ně... Já nevím, kde k tomu přišli, ale on tak měl čas s děckama na takový věci... Takže tak už se to jenom vykládalo, to už člověk jako jenom co slyší... Takže... Je škoda, že tady toto... možná ten brácha by věděl víc než já, protože přece měl třináct let...

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Proč si myslíte, že byl zapálen zrovna váš dům?

No... to právě potom když ta teta se ptala, těch Němců v tom Velkém Újezdě, tak oni jako řekli, že se spletli, že měl být zapálený ten vedlejší barák. To vlastně byl ten Oherů a tam byli schovaní ti židi.

Vedle u sousedů, říkáte Oherovi...

Oherovi. No...

Tak se schovávali nějakí židé?

No tam byla ta židovská rodina z Tršic... A my jako děcka... to víte, děcka lozijou všude, a my jsme měli takový vysoký třešně, my jsme vždycky lozili na ten strom a zvědavý, že... Tak jsme kolikrát viděli jako tu mladou židovku, já ani nevím, jak se jmenovala... nebo... prostě vím, že tam někdo byl. A oni vždycky říkali, že tam mají rodinu, tak my jsme po tom nepátrali, co nám bylo po tým, že. Takže já vím, že jako to potom se říkalo, že tam měli schovaný židy.

Vy jste znala tu židovskou rodinu již před válkou?

Ne.

Tu z těch Tršic? Setkala jste se někdy s nima předtím?

Ne. Ne, to ne. To ne, protože oni... já mám takový dojem, jestli nepocházeli z Olomouce nebo tak, protože v Tršicích asi měli nějakou rodinu... Asi že jo, protože vlastně oni z toho Olomouce přišli do Tršic, a ti Oherovi byli jako s rodinou, v těch Tršicích, takže asi jako nějak se domluvili, že jich tam schovají, jenomže oni se... pokud vím, tak se celou dobu schovávali v lese, protože tam jako oni měli vykopaný takový kryt. A byli schovaní prostě tam... a když už jako... to víte, po lese se courá lidí, takže asi už měli strach, tak asi šli k těm Oherům. To nevím, asi tak nějak to bylo. No...

Vy víte, kde se u těch Oherů schovávali?

No ano, to právě z toho stroma jsme viděli, protože jako... v každém baráku máte výměnek, no a oni byli prostě v tom výměnku. Tak jako ti staříčci, ti kmocháčci byli u nás ve výměnku, tak oni ti židi byli schovaní v tom výměnku u těch Oherů. No ale jinak jako třeba, aby chodili ven nebo tak, to jako... na dědině jako že bysme jich někde viděli, to ne.

Vy jste viděla všechny členy té rodiny, za války když jste se tam koukali do zahrady?

Ne, ne, ne. To tam vždycky ta mladá, ta chodila vylívat vodu, když... já nevím, jestli se umejvali nebo tak nějak... prostě jsme většinou vždycky, když jako šla vylít vodu s lavorem, takže... Ale jinak nemůžu říct, že bysme někoho viděli.

Jak se jmenovala?

No, to vám nevím, to mi věřte, že ne.... Felicita. Felicita...

A jak se jmenovali příjmením? To si vzpomenete?

Wolfovi. No to je vlastně ten Ota Wolfů, protože to jsem zase slyšela – nemůžu to zase říct, jestli to byla pravda nebo ne – že jako toho Otu chytli na naší zahradě. On třeba od těch Oherů jestli jako

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

utíkal, tam neměl šanci někde utéct, protože to bylo všechno obklíčený.. Takže to zase jsem jenom slyšela, to zase nevím, jestli to bylo doopravdy nebo ne. Těžko říct. No ale že ho prostě chytli na zahradě a... Jenomže k nám nepatřil, protože to byl jako o těch Oherů. Ale to jako jsem ani nevěděla, že jako mají kluka, to jsem se jako dozvěděla, až když jsem četla tu jeho knížku a to...

Vy jste za války... vy jste věděla, co je to za dívku, když jste tam vlastně pozorovali cizí holku ve vesnici?

Ne.

Jak jste si to vysvětlovala, nebo ptala jste se?

Ne, protože oni jako aj ti... oni měli dvě děvčata, já jsem s nima kamarádila, takže já jsem u nich byla jako doma. Ale nikdy jsme to jako tak neten... A když třeba jako, „Kdo to je?“ tak „To je rodina,“ to vždycky Zdena jako.. Takže jinak jako to víc nic, to člověk po tom nepátral, kdo to je nebo co to je, to jako člověka nezajímalo.

Neříkala jste třeba tatínkovi...? Nebo nebavili jste se o tom v rodině?

Ne. Ne, ne. To ne.

Vzpomenete si, jak třeba ta dívenka... Felicita jste říkala?

No, no... To už byla slečna.

Jak třeba vypadala, byla nějak výrazně pohublá nebo jak...?

Ne, to ne. To ne, to člověk ani nijak tak jako ani... víte nevnímал jako... prostě vylívala vodu a to bylo jako pro mě všechno.

Jak dlouho jste tam vídala tu dívku, jak dlouho se tam mohli takhle schovávat?

Víte, to bych vám vůbec neřekla, to vůbec nevím.

Co se stalo s tou rodinou Wolfů?

No... oni potom říkali, že když ti Němci tam byli, tak že oni seděli u těch Oherů v kuchyni a že jich vydávali ti Oherovi za rodiče. Alespoň to zase jsem slyšela, zas to nemůžu víte nějak doložit, to nevím. Ale prostě vím, že na tý lávce oni vždycky měli, jako v každý tej domácnosti byla lávka, u sporáku... takže tam jako že seděli oba dva na tým... A jestli tam... Tak musela tam bejt aj ta, tahleta Felicity... To jako nevím, ale ne to...

Přežili válku, nebo jak to s nima bylo?

No, víte, že to jako vůbec nevím? No určitě museli, protože vlastně oni... počkejte... tak oni museli... já nevím, tak jestli oni se dostali pak nějak po tý válce zpátky... Oni to přežili, protože ta Felicity po tý jejich smr... nebo jestli i oni ti staří... Já vím, že ona šla potom do Ameriky, a ona vlastně tam ještě žije. A ti staří, já nevím, jestli šli potom ještě zpátky do Olomouce nebo kde zemřeli... nebo jak... to nevím. To nevím...

A ten Ota, ten bratr té Felicity?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

No tak ten jako ten tam byl s těma chlapama, všech těch devatenáct, tak tam byl mezi nima.

Říkala jste, že ten starosta města... tedy obce byl vlastně osočen nebo že jsou zprávy, že on mohl být tím, kdo udal...?

Říkalo se, že jako měl ten seznam nějaký těch chlapů, no ale těžko taky říct...

Co se s ním stalo po válce?

Nic, normálně jako... ale nebyl oblíbený. A ani jako celá ta jeho rodina, bych řekla, on měl syna a dceru... a vím, že jako ten syn mu nějak brzo zemřel, takže takový vždycky se říkávalo, tak že jako zaplatil... no a ta dcera, to nevím, jestli jako ještě žije, to nemůžu říct.

Vy jste říkala, že do toho Zákřova... že celý ten zásah a ty násilnosti měli na svědomí Němci. My z jiných zdrojů zase máme informace, že to možná byli vlastně příslušníci Vlasovovy armády...

Ano. Že to byli Rusi jako, že... vždycky říkali, no.

Jak... jak to bylo? Nebo jak si na to vy pamatujete?

No pro mě to byli jako Němci a to bylo všechno, já jsem nerozlišovala, ale až potom jako, když jsme s bráchou mluvili, a tak mi jako řekl, „Co vykládáš, vždyť to byli Rusi,“ já jsem řekla, „Jak můžeš říct, že to byli Rusi?“ – „Byli to Vlasovci a to jako byli Rusi,“ takže tak jako jsem věděla toto... Ale jinak jsem po tom jako nikdy nepídila, to pro mě Němec je Němec a co jako víc...

Byl někdo po válce souzen v souvislosti s tímto masakrem?

No, byl, byl. Ten Hodulík, ten tršický, ten pokrývač – ten byl jako souzený a byl zavřený dost dlouho. No ale jak dlouho vám řeknu... nakonec ho stejně... ale to už vám jako bylo dost let, potom ho jako pustili, ale tak vám nevím, kdy jako a co. To... Jenom vím, že jim vzali... oni měli takovou vilu, takový barák dost velký... A my jsme vlastně bývali u tý tety, že, tak furt se chtěli starat, že by nám jako měli něco dát, a to... A že by nám dali ten Hodulíkův byt, no já jsem říkala, že v žádném případě bych se tam nestěhovala, toť to jako v žádném případě ne. No a jinak jako nevím. Teďka je jako to prodaný, ta dcera... oni měli dceru, ano, měli jednu dceru, ten Hodulík... no ta se vdala v Tršicích a jinak já jsem se o něho nějak... ona byla starší, tak jsem s ní nějak nepřišla do styku. No...

Je ještě něco, co byste chtěla k těmto válečným událostem, které jste nám popsala, ještě něco dodat?

Co bych vám mohla dodat – jediné to, že prostě měla jsem problémy... asi nějaký psychický nebo co prostě, až do šestnácti let... šestnáct, sedmnáct let jsem měla pořád jako prostě... nevím, člověk se pořád něčeho asi jako bál... nebo nevím, když zůstanete tak sám a nevím... to... Tenkrát to bylo velice těžký. Teta měla ještě svoje dvě děcka, takže... A to víte, kuchyň a pokoj, to bylo vlastně kuchyň a ložnice, že, takže to bylo velice těžký toto. Potom jako mám takový dojem, že dostala jako nějaký ten baráček za jejím, tak to dostali ti kmocháčci, ale to dostali až pozdějc, protože ten kmocháček dostal hájovnu. On dělal celý život v lese a dostal hájovnu a já jsem potom šla k nim. Jmenuje se to Olešnica, a bývala jsem tam u nich čtyři roky. Takže to byl, takže to byl, bych řekla takovej kus pěknýho života. Páč tam jsem vlastně byla sama, já jsem neměla kamarádky, nikoho, protože to bylo kus do Tršic, kus na Zákřov, kus do Doloplas... a to vlastně bylo vprostředku hájovna, v takovém údolí,

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

takže jsem se vyžívala prostě tam, no. S kmocháčkama. No vychovali mě, aj bráchu, brácha šel potom na vojnu, šel na vojnu do Mostu, no a tam si našel děvče, tam se oženil a zůstal tam do dneška. No... tak má osmdesát čtyři let, já mám osmdesát jedna, už jsou z nás staří lidi.

Já vám děkuju strašně moc za rozhovor.

Prosím.

Po krátké pauze se opět vracíme zpět k vašim vzpomínkám na to válečné období, rád bych se vás ještě zeptal na tři doplňující otázky.

Jednak by nás zajímalo, co vlastně pro vás znamenala válka nebo to válečné období, jak vy jste... Uvědomovala jste si vůbec to, že je okupace, že je válka? V té době, kdy válka byla?

No víte, to ani člověk tak nějak nepoznal, než potom k temu koncu už bylo vidět, že i v tom hospodářství chybí jako jídlo, protože už toho bylo málo. Takže vlastně jedině podle toho člověk poznal, že vlastně je válka a že vlastně není to, co dřív... se zabíjelo a bylo v hospodářství vždycky jako všeckýho dost. No ale tady toto jako jsme poznali už aj my, protože my jsme byli dost koláčový, jenomže nebyla mouka. Takže už byl aj hlad.

A viděli jste třeba přelétávat vojenská letadla nad vesnicí nebo něco, co by vás vtahovalo do...?

No kdysi tam jako nějakaj Američan spadl jako... do toho lesa, kam jsme chodívali jako děcka na hříby, že, tak tam jako spadlo letadlo, no ale my jako takový malý děcka jsme si nedovolili tam jít, to jsme nesměli, to... v žádným případě. Takže akorát tady toto, co člověk slyšel a... ne, to už jako nevím o tým.

Další otázka se dotýká té židovské rodiny, co se schovávala u vás v Zákřově u sousedů. Vzpomenete si, v kterém období nebo kdy se přišli do Zákřova schovávat?

Víte, že tož to teda ne. To ne, protože... no ale museli tam být už jako bych řekla dost dlouho, protože když si představím... přes zimu nelezete na strom, že... Takže to muselo být už jako už aj s podzimem, než jako byla zima, protože člověk jinak jako by nebyl lozil na strom, protože by byl zvědavej, co kde tam je, co tam uvidí... Takže tam jako museli být dost dlouho. No... dlouho, mohli tam být třeba jako i rok, protože my když jsme na ten strom lozili, tak to byly třesně, to znamená – když si představíte, kdy byly třesně a kdy jako potom byl konec války, že... Takže to vlastně tam museli být dost dlouho. Vlastně oni se schovávali v Tršicích, tam měl zahradník takovou boudu, a noi vlastně byli dost dlouho v tý boudě schovaný. No ono v Tršicích je taková dost jako židovská obec... jako když... takže tam jako dost lidí o nich věděli. Takže vím, že ten zahradník, ten jako... to potom se člověk dovídal až už po tý válce, protože já jsem třeba na tu Olešnici – když jsem jela na kole, já jsem jezdila do školy na kole – a jezdila jsem tam kolem tý boudy, tak vždycky jsem tam si vzpomněla, že tam jako byli schovaní... No a potom, když jako si udělali ten bunkr někde... v tem lesu to vykopali a to, tak potom když jsme s tím kmocháčkem... já jsem vždycky jako chodívala krmit zvěř, takže kdysi mě zavedl, jak oni to tam měli vykopaný, tak to tam bylo vidět, že tam jako měli ten kryt. Tak to jsem jako taky viděla. No ale člověk se k tomu nepřibližoval moc, ať se někde nepropadne, že... To vím vždycky, jak mi říkal, nechod' k tomu blízko, nebo se tam propadneš a kdo tě bude vytahovat. Takže to jsem jako taky viděla tam, no... A jinak jako o nich jako víc nevím.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

A ještě mám třetí otázku, která se dotýká přímo toho dne, kdy došlo k tomu útoku na vaši vesnici, kdy vlastně jste byla držena společně s bratrem a těmi příbuznými v domě a hlídal vás tam jeden z těch vojáků, kteří tu vesnici přepadli...

Ano.

Vy jste říkala, že na dotazy, co s vámi bude, vám vlastně bylo sděleno, že buďto budete zastřeleni nebo propuštěni.

Ano.

Jakým způsobem jste s ním komunikovali nebo ti vaši příbuzní, ti dospělí... mluvili... jak jste mluvili s nimi?

No jak jako... německy se neumělo, že... A kmocháček ten se ptal jako co s náma bude, co jako... Tak mu jako ukazovali, co jako bude s náma, takže asi jako vyrozuměl, žejo... A tak první bylo jako ke zdi a že nás jako prostě zastřelí a tak no... nebo že nás pustí... tak jako... No tak jsme se báli až do rána, že... A čekali, co bude.

Já vám děkuju mockrát.

Prosím.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.